

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Ielikums

ECB SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2013. gada 22. februārim, ECB speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2013. gadā būs -0.9– -0.1% un 2014. gadā - 0.0–2.0%. Paredzams, ka inflācija 2013. gadā būs 1.2–2.0% un 2014. gadā - 0.6–2.0%.

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm, valūtu kursiem, preču cenām un fiskālo politiku

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un gan enerģijas, gan neenerģijas preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2013. gada 14. februārī.

Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehniska rakstura. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar attiecīgo metodiku šo īstermiņa procentu likmju vidējais rādītājs 2013. gadā būs 0.3% un 2014. gadā - 0.5%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm rāda, ka to vidējais līmenis 2013. gadā būs 3.2% un 2014. gadā - 3.6%. Atspoguļojot nākotnes darījumu tirgus procentu likmju tendences un tirgus procentu likmju pārmaiņu pakāpenisko ietekmi uz aizdevumu procentu likmēm, gaidāms, ka euro zonas nefinanšu privātajam sektoram izsniegto banku īstermiņa un ilgtermiņa aizdevumu kopējās procentu likmes 2013. gadā sasniegs zemāko līmeni un pēc tam pamazām palielināsies. Gaidāms, ka kredītu piedāvājuma nosacījumi euro zonā 2013. gadā vidēji joprojām negatīvi ietekmēs ekonomisko aktivitāti, bet 2014. gadā to ietekme būs neitrāla.

Runājot par preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka vidējā Brent jēlnaftas cena 2013. gadā būs 114.1 ASV dolārs par barelu un 2014. gadā - 106.8 ASV dolāri par barelu. Tiek pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros² 2013. gadā palielināsies par 1.2% un 2014. gadā - par 2.3%.

Pieņemts, ka divpusējie valūtas kursi iespēju aplēšu periodā nemainās salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem, kuri dominēja divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas dienā 2013. gada 14. februārī. Tas nozīmē, ka ASV dolāra kurss attiecībā pret euro 2013. un 2014. gadā būs 1.35 (2012. gadā - 1.29). Pieņemts, ka euro efektīvais kurss 2013. gadā pieaugs par 4.2% un 2014. gadā - par 0.1%.

Fiskālās politikas pieņēmumi tiek sagatavoti, pamatojoties uz pasākumiem, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau pietiekami detalizēti izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā. Lai gan 2013. gadā īstenoti vai paredzami būtiski konsolidācijas pasākumi, t.sk.

¹ ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses papildina Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, ko divas reizes gadā kopīgi sagatavo ECB un euro zonas nacionālo centrālo banku eksperti. Izmantotās metodes atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēs izmantotajām metodēm, kas aprakstītas dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kurš pieejams ECB interneta vietnē. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta vietnē.

² Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2014. gada 1. ceturksnim atbilst biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

gan nodokļu paaugstināšana, gan izdevumu samazināšana, pieņēmumi par 2014. gadu pagaidām ietver tikai ļoti ierobežotus fiskālās konsolidācijas pasākumus.

Iespēju aplēses par starptautisko vidi

Paredzams, ka pasaules reālā IKP pieaugums (izņemot euro zonu) iespēju aplēšu periodā pakāpeniski kļūs straujāks, 2013. gadā pieaugot līdz 3.8% (2012. gadā – 3.7%) un 2014. gadā – līdz 4.4%. Šāda pakāpeniska pieauguma gaidas pamatotas ar IVI apsekojumiem (ārpus euro zonas), kas pēdējos mēnešos pietuvojušies ilgtermiņa vidējam rādītājam, tādējādi signalizējot par uzņēmēju noskaņojuma uzlabošanu. Turklāt pasaules finanšu tirgus stāvoklis vēl uzlabojies – par to liecina cenu kāpums akciju tirgū, zemāks finanšu tirgus svārstīgums un galveno finanšu tirgus procentu likmju starpību samazināšanās. Tomēr vidēja termiņa perspektīva galvenajām attīstītajām valstīm joprojām ir vāja. Neraugoties uz privātā sektora parāda līdzsvara atjaunošanā panākto progresu, mājsaimniecību parāda apjoms attīstītajās valstīs joprojām ir paaugstināts, bet stingrākas fiskālās politikas nepieciešamībai vajadzētu ierobežot izaugsmes perspektīvas tuvākajiem gadiem. Vienlaikus paredzams, ka attīstības valstīs saglabāsies spēcīga izaugsme. Pamatā atbilstoši globālās izaugsmes perspektīvai gaidāms, ka euro zonas ārējais pieprasījums 2013. gadā pieaugs par 3.5% un 2014. gadā – par 6.3% (2012. gadā – 3.2%).

Reālā IKP pieauguma iespēju aplēses

Euro zonas reālais IKP 2012. gada 4. ceturksnī samazinājās par 0.6%, (3. ceturksnī – par 0.1% un 2. ceturksnī – par 0.2%). Euro zonas iekšzemes pieprasījums 4. ceturksnī būtiski samazinājās, sarūkot gan privātajam patēriņam, gan ieguldījumiem. Samazinājās arī eksports, atspoguļojot pagājušā gadā beigās vēroto vājo tirdzniecības dinamiku.

Raugoties nākotnē, gaidāms, ka reālā IKP pieaugums 1. pusgadā stabilizēsies un, sākot ar 2013. gada 2. pusgadu, pakāpeniski atveseļosies. Domājams, ka 2013. gadā pozitīvu ieguldījumu reālā IKP kāpumā nodrošinās pakāpeniska eksporta pieauguma tempa paātrināšanās, ko veicinās labvēlīgāka ārējā pieprasījuma dinamika – to tikai daļēji mazinās konkurētspējas zudums euro kursa kāpuma dēļ. Gaidāms, ka kāpuma atjaunošanos veicinās arī stimulējošās monetārās politikas nostājas labvēlīgā ietekme uz iekšzemes privāto pieprasījumu un daļēji euro kursa kāpuma un daļēji pieņēmuma par zemākām preču cenām radītā inflācijas krituma pozitīvā ietekme uz reāli rīcībā esošajiem ienākumiem. Taču gaidāms, ka saglabāsies vājš iekšzemes pieprasījums, ko nosaka kopumā zemais noskaņojums un dažās valstīs joprojām aktuālā aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas un fiskālās konsolidācijas nepieciešamība, bet iekšzemes pieprasījums iespēju aplēšu periodā tikai pakāpeniski uzlabosies. Paredzamā atveseļošanās, vērtējot vēsturiski, kopumā joprojām būs ierobežota, tāpēc visā iespēju aplēšu periodā veidosies negatīva ražošanas apjoma starpība. Paredzams, ka gada izteiksmē reālā IKP izaugsme 2013. gadā būs –0.9– –0.1% un 2014. gadā – 0.0–2.0%.

Sīkāk aplūkojot pieprasījuma komponentus, paredzams, ka ārpus euro zonas veiktā eksporta pieaugums 2013. gadā un pēc tam paātrināsies. Šo perspektīvu atbalsta euro zonas ārējā pieprasījuma pakāpeniska nostiprināšanās, lai gan paredzams, ka tas daļēji palēnināsies, atspoguļojot konkurētspējas zudumu euro kursa kāpuma dēļ. Paredzams, ka uzņēmumu ieguldījumi pēc gaidāmā krituma 2012. gada pēdējā ceturksnī vēl nedaudz pavājināsies 2013. gada 1. pusgadā. To noteikts joprojām sliktais noskaņojums, zemā ražošanas jaudu izmantošana, nestabilās pieprasījuma perspektīvas un nelabvēlīgie kredītu piedāvājuma nosacījumi dažās valstīs. Paredzams, ka uzņēmumu ieguldījumu attiecība pret IKP, kas sasniegusi vēsturiski ļoti zemu līmeni, 2013. gada 2. pusgadā sāks pieaugt. Šādu dinamiku veicinās pakāpeniska iekšzemes un ārējā pieprasījuma nostiprināšanās un ļoti zems procentu likmju līmenis. Gaidāms, ka nākamajos ceturkšņos ieguldījumi mājoklī vēl vairāk samazināsies sakarā ar reāli rīcībā esošo ienākumu vājo pieaugumu, joprojām nestabilo patērētāju noskaņojumu, kas tikai pamazām uzlabojas, un turpmākām nepieciešamām mājokļu tirgus korekcijām dažās valstīs. Paredzams, ka šī

nelabvēlīgā ietekme ar uzviju kompensēs ieguldījumu mājokļos salīdzinošā pievilcīguma ietekmi dažās citās valstīs, kur tos veicina vēsturiski zemās hipotēku kredītu procentu likmes. Gaidāms, ka valdības ieguldījumi visā iespēju aplēšu periodā samazināsies sakarā ar vairākās euro zonas valstīs paredzamajiem fiskālās konsolidācijas pasākumiem.

Privātais patēriņš 2012. gada 4. ceturksnī samazinājās. Tas, iespējams, atspoguļoja reāli rīcībā esošo ienākumu krasu samazināšanos, ko tikai daļēji kompensēja uzkrājumu attiecības sarukums, mājsaimniecībām cenšoties izlīdzināt patēriņu. 2013. gada 1. pusgadā gaidāma turpmāka privātā patēriņa samazināšanās, bet 2. pusgadā tas nedaudz uzlabosies, pamatā atspoguļojot reāli rīcībā esošo ienākumu kāpuma tendences. 2014. gadā paredzams privātā patēriņa pieauguma paātrināšanās sakarā ar darba ienākumu straujāku kāpumu, uzlabojoties darba tirgus apstākļiem un mazinoties fiskālās konsolidācijas pasākumu negatīvajām sekām. Tomēr gaidāms, ka 2014. gadā uzkrājumu attiecības palielināšanās kavēs privātā patēriņa atjaunošanos, atspoguļojot ilgstoši augsto bezdarbu un nepieciešamību samazināt mājsaimniecību parāda līmeni. Paredzams, ka valdības patēriņš 2013. gadā saruks sakarā ar fiskālās konsolidācijas pasākumiem un 2014. gadā nedaudz pieaugs.

Paredzams, ka 2013. gadā un turpmāk imports ārpus euro zonas atjaunosies pēc nesenā sarukuma, atspoguļojot pakāpenisku kopējā pieprasījuma uzlabošanos. Atspoguļojot spēcīgāku eksporta pieaugumu salīdzinājumā ar importu, gaidāms, ka neto tirdzniecība iespēju aplēšu periodā dos pozitīvu ieguldījumu IKP kāpumā, lai gan tas būs mazāks nekā 2012. gadā. Sakarā ar augošo tirdzniecības pozitīvo saldo iespēju aplēšu periodā gaidāms, ka tekošā konta pārpalikums palielināsies.

A tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)¹⁾

	2012	2013	2014
SPCI	2.5	1.2 – 2.0	0.6 – 2.0
Reālais IKP	-0.5	-0.9 – -0.1	0.0 – 2.0
Privātais patēriņš	-1.2	-1.3 – -0.3	-0.3 – 1.5
Valdības patēriņš	0.0	-0.9 – -0.1	-0.4 – 1.2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-4.0	-3.8 – -1.0	-0.9 – 3.5
Eksports (preces un pakalpojumi)	2.9	-1.3 – 3.5	0.8 – 7.8
Imports (preces un pakalpojumi)	-0.7	-2.1 – 2.3	1.0 – 7.2

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

Cenu un izmaksu iespēju aplēses

Gaidāms, ka sakarā ar paredzēto enerģijas cenu un (mazāk) pārtikas cenu inflācijas straujo kritumu pēc 2012. gadā sasniegtā augstā līmeņa kopējā SPCI inflācija, kas 2013. gada februārī atbilstoši *Eurostat* ātrajai aplēsei bija 1.8%, 2013. gadā turpinās samazināties. Paredzamais enerģijas cenu inflācijas kritums daļēji atspoguļo lejupvērstos bāzes efektus no gaidāmās iepriekšējo naftas cenu kāpumu ietekmes mazināšanās un pieņēmumiem par pakāpenisku naftas cenu sarukumu iespēju aplēšu periodā. Līdzīgi arī paredzamais pārtikas cenu inflācijas kritums atspoguļo lejupvērstus bāzes efektus, izzūdot agrāko cenu kāpumu ietekmi un pastāvot pieņēmumam, ka pārtikas preču cenas pasaulē un Eiropā iespēju aplēšu periodā nedaudz pazemināsies. Paredzams, ka SPCI inflācija (izņemot pārtiku un enerģiju) 2013. gadā nedaudz saruks, atspoguļojot euro kursa kāpumu un lēnu ekonomisko attīstību. Paredzams, ka 2014. gadā šis inflācijas rādītājs nedaudz palielināsies, atspoguļojot nelielu aktivitātes atjaunošanos. Paredzams, ka

gada vidējā izteiksmē SPCI inflācija 2013. gadā samazināsies līdz 1.2–2.0% un 2014. gadā vēl turpinās sarukt līdz 0.6–2.0% (2012. gadā – 2.5%).

Sīkāk aplūkojot šīs norises, ārējais cenu spiediens pēdējos mēnešos nedaudz samazinājies galvenokārt sakarā ar euro kursa pieaugumu. Paredzams, ka 2013. gadā samazināsies importa deflatora gada pieaugums, bet 2014. gadā tas nedaudz stabilizēsies, pieņemot, ka saruks augstāka euro kursa lejupvērstā ietekme. Runājot par iekšzemes cenu spiedienu, gaidāms, ka atlīdzības vienam nodarbinātajam gada pieauguma temps 2013. un 2014. gadā joprojām būs neliels, atspoguļojot nelabvēlīgo situāciju darba tirgū. Paredzams, ka pēc krituma 2011. un 2012. gadā reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam iespēju aplēšu periodā pakāpeniski palielināsies, ņemot vērā paredzamo patēriņa cenu inflācijas sarukumu. Paredzams, ka vienības darbaspēka izmaksu pieaugums 2013. gadā joprojām būs samērā augsts, jo darba ražīguma kāpums būs būtiski mazāks nekā darba samaksas pieaugums. Tā kā 2014. gadā gaidāms darba ražīguma kāpums, atspoguļojot straujāku aktivitātes uzlabošanos salīdzinājumā ar nodarbinātības stāvokli, gaidāms, ka samazināsies vienības darbaspēka izmaksu pieaugums. 2013. gadā gaidāms peļņas maržu rādītāja, ko aprēķina kā pamatcēnās izteikta IKP deflatora attiecību pret vienības darbaspēka izmaksām, neliels turpmāks sarukums pēc spēkā krituma 2012. gadā, kompensējot samērā strauju vienības darbaspēka izmaksu kāpumu. Gaidāms, ka pēc tam zemāks vienības darbaspēka izmaksu kāpums un pakāpeniska ekonomisko apstākļu uzlabošanās veicinās peļņas maržu pieauguma atjaunošanos. Paredzams, ka fiskālās konsolidācijas plānos ietvertā administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu palielinājuma devums SPCI inflācijā 2013. un 2014. gadā būs visai būtisks, pat ja šī konsolidācija būs nedaudz mazāka nekā 2012. gadā.

Salīdzinājums ar 2012. gada decembra speciālistu iespēju aplēsēm

Salīdzinājumā ar 2012. gada decembra "Mēneša Biļetenā" publicētajām Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm pazemināta euro zonas reālā IKP pieauguma diapazona augšējā robeža 2013. un 2014. gadam. Šīs korekcijas galvenokārt atspoguļo 2012. gada 4. ceturkšņa reālā IKP rādītāja vājāku ietekmi, kas nozīmē mehāniski negatīvāku pārnesto ietekmi uz 2013. gada vidējo gada pieauguma tempu. Tomēr ceturkšņu skatījumā 2013. gada izaugsme pamatā nav koriģēta. 2014. gada reālā IKP vidējā pieauguma diapazons nedaudz samazināts. SPCI inflācijas iespēju aplēšu diapazons 2013. gadam nedaudz sašaurināts. Diapazona augšējā robeža 2014. gadam ir nedaudz zemāka nekā 2012. gada decembra iespēju aplēsēs, galvenokārt atspoguļojot augstāka euro kursa ietekmi.

B tabula. Salīdzinājums ar 2012. gada decembra iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2013	2014
Reālais IKP – 2012. gada decembris	–0.9 – 0.3	0.2 – 2.2
Reālais IKP – 2013. gada marts	–0.9 – –0.1	0.0 – 2.0
SPCI – 2012. gada decembris	1.1 – 2.1	0.6 – 2.2
SPCI – 2013. gada marts	1.2 – 2.0	0.6 – 2.0

Salīdzinājums ar citu institūciju prognozēm

Pieejamas vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai (sk. C tabulu). Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti,

izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam.

Saskaņā ar pašlaik pieejamām citu organizāciju un institūciju prognozēm gaidāms, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2013. gadā būs -0.3-0.0%, kas ir tuvu ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazona augšējai robežai. Pieejamās prognozes 2014. gadam ir 1.0-1.4% robežās, un tas atbilst ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam. Pieejamās prognozes par inflāciju liecina, ka SPCI gada vidējā inflācija 2013. gadā būs 1.6-1.9% un 2014. gadā - 1.2-1.8%, un tas atbilst ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

C tabula. Euro zonas IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2013	2014	2013	2014
OECD	2012. gada novembris	-0.1	1.3	1.6	1.2
Eiropas Komisija	2013. gada februāris	-0.3	1.4	1.8	1.5
SVF	2013. gada janvāris	-0.2	1.0	1.6	1.4
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2013. gada februāris	0.0	1.1	1.8	1.8
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2013. gada februāris	-0.2	1.0	1.8	1.7
<i>Euro Zone Barometer</i>	2013. gada februāris	-0.1	1.2	1.9	1.8
ECB speciālistu iespēju aplēses	2013. gada marts	-0.9 – -0.1	0.0 – 2.0	1.2 – 2.0	0.6 – 2.0

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2013. gada ziema; SVF aktualizētas Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2013. gada janvāris (attiecībā uz reālā IKP pieaugumu) un Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2012. gada oktobris (attiecībā uz inflāciju); OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2012. gada novembris; *Consensus Economics* prognozes; *MJEconomics* un ECB aptauja *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīmes. Gan ECB speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2013

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Interneta vietne: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.